

HOTĂRÎRE

„ 30 ” octombrie 2014

Nr. 252

mun. Chișinău

Cu privire la activitatea Institutului de Fitotehnie
„Porumbeni” privind crearea, testarea, omologarea,
multiplicarea și implementarea hibrizilor de porumb
competitivi în perioada 2011- 2014

În baza analizei activității științifice, inovaționale și manageriale a Institutului de Fitotehnie „Porumbeni” privind crearea, testarea, omologarea, multiplicarea și implementarea hibrizilor de porumb competitivi în perioada 2011-2014, Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM a constatat că institutul, în scopul elaborării suportului științific pentru asigurarea securității și siguranței alimentare a țării, menține un genofond considerabil la cultura porumbului, care se utilizează la crearea hibrizilor și liniilor din diferite grupe de maturitate și direcții de utilizare, produce semințe de categorii biologice superioare pentru producătorii din Republica Moldova și export, elaborează și perfecționează tehnologiile de cultivare a hibrizilor de porumb și a formelor parentale.

Procesul de ameliorare se bazează pe doi piloni - fondul genetic și talentul amelioratorului. În cadrul institutului fondul genetic constituie peste 20 000 de surse genetice, iar potențialul științific - 152 angajați, dintre care 32 de cercetători științifici, inclusiv: 1 academician, 2 doctori habilitați și 16 doctori în științe. În anii 2011-2014 pentru îndeplinirea programelor instituționale au fost alocate mijloace bugetare în sumă de 22,9 mil. lei, iar din surse extrabugetare cercetările au fost cofinanțate în sumă de 27,1 mil. lei.

Anual, în laboratoarele de ameliorare se studiază circa 10 000 mostre de porumb cu diferit grad de consangvinizare, pentru depistarea celor înzestrate cu caractere ameliorative importante. Pe parcursul ultimilor 4 ani au fost evidențiate 488 de linii noi cu capacitate de combinare înaltă, care au constituit baza creării hibrizilor noi. Pe parcursul perioadei de evaluare au fost sintetizați și evaluați 14 400 de hibrizi noi.

Din 535 de combinații hibride studiate în cultura comparativă de concurs au fost transmiși la testări oficiale 34 hibrizi competitivi de porumb, superiori martorilor. Ca rezultat al testărilor în cadrul Comisiilor de Stat, au fost incluși în Registre oficiale 13 hibrizi noi de porumb, inclusiv 3 în Rusia, 1 hibrid în Belarus și 9 hibrizi în Registrul de Stat al Republicii Moldova.

Pe parcursul anilor 2011-2014, în premieră, au fost implementați în producere 9 hibrizi de porumb.

În perioada de referință au fost obținute 14 brevete de invenție și 4 Hotărâri pozitive de acordare a brevetelor. La moment sunt transmise la AGEPI 18 cereri noi referitor la liniile și hibrizii de porumb.

La compartimentul promovării realizărilor științifice ale Institutului de Fitotehnie „Porumbeni”, menționăm amplasarea anual a 20-25 de loturi demonstrative, inclusiv în Moldova, Belarus, Federația Rusă, Ucraina, Kazahstan, România. O verigă importantă a activității institutului

în procesul de ameliorare a hibrizilor de porumb este implementarea și valorificarea acestora prin asigurarea cu semințe de bază, prebază și forme parentale ale hibrizilor autohtoni cultivați atât în Republica Moldova, cât și peste hotare. În anii 2011-2013 au fost produse 424 tone de forme parentale și 12 733 tone de semințe hibride, comercializată producție (anii 2011 - 2014) în volum de 61,4 mil lei. Pentru exportatorii de semințe în Belarus, Rusia, Kazahstan au fost realizate forme parentale în sumă de 6,5 mil lei. Veniturile obținute de institut au permis de a transfera în bugetul statului impozite în sumă de 6,6 mil lei. Volumul surselor extrabugetare obținute este de 1,2 ori mai mare decât volumul alocațiilor bugetare.

Începând cu anul 2011, în cadrul Institutului a fost deschisă doctorantura la specialitatea 411.04 „Ameliorarea și Producerea de semințe”, în cadrul căreia activează 3 doctoranzi.

Hibrizii de marca „Porumbeni” sunt competitivi, fiind menționați cu diplome și medalii, obținute în cadrul expozițiilor internaționale. În anul 2014 colaboratorii Institutului au participat la 2 expoziții internaționale „Infoinvent” și „Proinvent” din România, fiind menționate realizările institutului cu 7 medalii de aur și argint, premiul Grand Prix, Diplomă de excelență și Cupa pentru cel mai reprezentativ stand.

Pentru realizarea proiectelor comune, în premieră, au fost inițiate relații de colaborare cu instituțiile din România: Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare Agricolă Fundulea; Stațiunea de Cercetare - Dezvoltare Agricolă Turda, SAATEN UNION, Esitcom SRL și altele. Începând cu anul 2014, în premieră, se studiază 3 hibrizi noi la Institutul de Stat pentru Testarea Soiurilor din România.

În același timp, în ultimii ani, atragerea în cercetare a tinerilor specialiști, pregătirea cadrelor științifice, perfecționarea și stagierea amelioratorilor peste hotare este insuficientă din cauza surselor financiare limitate la acest capitol. Lasă de dorit dotarea laboratoarelor cu utilaj științific modern pentru efectuarea cercetărilor la nivelul centrelor de excelență din Europa. Este necesară extinderea și aprofundarea spectrului metodelor și tehnicilor moderne în scopul sporirii eficacității procesului de ameliorare.

Pornind de la importanța strategică a acestei direcții prioritare de cercetare, ținând cont de aderarea la comunitatea științifică europeană și programul Orizont 2020, având în vedere potențialul științific și fondul genetic disponibil și în scopul eficientizării cercetărilor științifice, inovaționale și manageriale ale Institutului de Fitotehnie „Porumbeni” privind crearea, testarea, omologarea, multiplicarea și implementarea hibrizilor de porumb competitivi, Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM **H O T Ă R Ă Ș T E :**

1. A considera activitatea științifică, inovațională și managerială a Institutului de Fitotehnie „Porumbeni” privind crearea, testarea, omologarea, multiplicarea și implementarea hibrizilor de porumb competitivi, ca direcție prioritară în elaborarea suportului științific întru asigurarea securității și siguranței alimentare a Republicii Moldova.
2. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Academia de Științe a Moldovei va susține și în continuare cercetările științifice ce țin de crearea, testarea, omologarea, multiplicarea și implementarea hibrizilor de porumb competitivi în cadrul apelului de proiecte instituționale pentru perioada anilor 2015-2018.
3. A extinde și a amplifica spectrul metodelor moderne antrenate în procesul de ameliorare a liniilor și hibrizilor de porumb, a spori eficacitatea procedeelelor și tehnicilor deja utilizate în acest proces, ceea ce va conduce la reducerea perioadei de creare și implementare a hibrizilor autohtoni de porumb performanți atât în țară, cât și peste hotarele ei. În acest context, este oportun de a reveni la ideea fondării și utilizării în procesul de selecție a porumbului a unor loturi experimentale în emisfera de Sud a Terrei.
4. A întreprinde măsuri concrete privind menținerea, completarea și valorificarea eficace a fondului genetic autohton la cultura porumbului, brevetarea și certificarea hibrizilor și liniilor

de porumb noi create, menținerea drepturilor de autor asupra proprietății intelectuale și achitarea la AGEPI a taxelor financiare respective de menținere a soiurilor, precum și stimularea materială a creatorilor de soiuri și linii, folosind în acest scop atât Fondul național de menținere a resurselor genetice vegetale, cât și veniturile financiare obținute de la plățile *Royalty*.

5. A fortifica activitatea de extensiune și de transfer tehnologic pentru menținerea în continuare a cotei de cultivare cu hibridii de porumb marca „Porumbeni” la nivelul actual în Republica Moldova și extinderea pieței de desfacere în țările CSI (Ucraina, Belarus, Rusia, Kazahstan), precum și în țările Uniunii Europene (amplasarea loturilor demonstrative, omologarea hibridilor competitivi, extinderea pieței de desfacere a semințelor hibride de porumb etc.).
6. A continua eforturile inițiate de conducerea institutului privind identificarea și atragerea surselor financiare necesare pentru construcția unei linii inovative de procesare și ambalare a semințelor de porumb în cadrul instituției, apelând la fondurile europene de subvenționare a agriculturii.
7. A consolida activitățile ce țin de fortificarea potențialului intelectual și logistic al Institutului, participarea mai activă a specialiștilor Institutului în studii de marketing și promovarea hibridilor noi de porumb pe piața internă și externă, elaborarea proiectelor internaționale, pregătirea cadrelor științifice de calificare înaltă prin utilizarea capacităților UnAȘM și UASM.
8. A intensifica legăturile științifice cu institutele similare de profil din țările Uniunii Europene și din alte regiuni ale lumii în scopul participării în comun la programele „Orizont 2020”, COST și altele.
9. Controlul asupra executării prezentei hotărâri îi revine dnei dr. hab. Aurelia Hanganu, secretar științific general interimar al Academiei de Științe a Moldovei.

**Președinte,
academician**

Gheorghe DUCA

**Secretar științific
general interimar,
doctor habilitat**

Aurelia HANGANU